

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยากรณ์ กับสังคมไทยอยู่คู่กันมาตลอด ในสมัยโบราณการดำเนินชีวิตของบุคคลเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อ และประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ทั้งสิ้นตั้งแต่การเกิด การมีคู่ครอง การทำบุญต่ออายุ การตาย การทำศึกสงคราม การวางศิลาฤกษ์เสาหลักเมือง เป็นต้น จนกระทั่งปัจจุบันถึงแม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพยากรณ์อาจจะไม่มีความจำเป็นแล้วกับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่เป็นเรื่องที่ผิดคาด การพยากรณ์กับได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น ยิ่งมีความเจริญมากเท่าใดการดำเนินชีวิตก็ยิ่งสลับซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาความเครียด ความทุกข์ต่าง ๆ ก็มากขึ้น

เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเพณีวัฒนธรรมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ความเจริญทางด้านวัตถุเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน ทุกคนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปเพื่อความอยู่รอด ความเจริญด้านวัตถุ กลับทำให้มนุษย์ชาติที่ยึดเหนี่ยว โดดเดี่ยว และไร้ที่พึ่งทางใจมากขึ้น ทุกคนในสังคมต้องแข่งขัน และแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาเพื่อตนเองมากขึ้น ยิ่งในสังคมอุตสาหกรรมที่ทุกอย่างต้องเร่งรีบ และมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นต้นเหตุของความเครียดในด้านต่าง ๆ ตามมา

จากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ก่อให้เกิดความเครียดในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เศรษฐกิจฝืดเคือง ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเหลื่อมล้ำของชนชั้น การแก่งแย่งทำมาหากิน การแข่งขันชิงดีชิงเด่น และความไม่ยุติธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นเหตุให้อารมณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงปัญหา

ความเครียดที่เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านการเงิน ด้านการทำงาน ความกังวลเหล่านี้นำไปสู่ปัญหาของความเครียด และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น^๑

ผลจากการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เกิดความเครียดมากขึ้น คือความหวาดกลัวในการเปลี่ยนแปลง และดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดจนทำให้ความเครียดรุนแรงขึ้น ความเครียดเกิดจากปัญหาสุขภาพ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ การคอร์รัปชัน และการพัฒนาอุตสาหกรรม^๒

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ปัญหาดินฟ้าอากาศ ภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น เกิดภาวะฝนแล้ง เกิดอุทกภัย วาตภัยและอัคคีภัย มีปรากฏบ่อยมากขึ้น ซ้ำเติมกับการประสพภาวะเศรษฐกิจฝืดเคืองอย่างรุนแรง และเมื่อปัญหาต่าง ๆ ทับถมเข้ามา มาก ๆ ความเครียด ความวิตกกังวลใจ ความท้อแท้หมดหวังก็เกิดขึ้น ก็จำเป็นต้องหาทางออกต่าง ๆ เท่าที่จะสามารถผ่อนคลายความเครียด หรือความเดือดร้อนได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัตถุหรือทางด้านจิตใจ บางคนอาจจะหาทางบรรเทาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจโดยการประกอบอาชีพการเกษตร เช่น จีบลัน ชิงทรัพย์ บางคนก็หันไปพึ่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่งทางใจ บางคนหันเข้าปรึกษาโหราจารย์เพื่อพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตเพื่อลดความกระวนกระวายใจ ผ่อนคลายความเครียดทางจิตใจของตน บางคนใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาใช้เพื่อความสงบในจิตใจ และปล่อยวางสิ่งที่มาทำให้จิตใจเป็นทุกข์โดยยึดหลักอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา^๓

มนุษย์เกิดมาพร้อมปัญหา นับตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ ๆ ดูเหมือนว่าปัญหานั้นจะเกิดขึ้นตลอดเวลา เมื่อเริ่มต้นจนกระทั่งหลับ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งวาระสุดท้ายแห่งชีวิต ถึงแม้เราจะยึดปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีความสามารถ มีศักยภาพอยู่ในตัวของตนเองทุกคน แต่ในบางครั้งปัญหาเกิดขึ้นกับตนเอง โดยไม่สามารถจะหาทางแก้ปัญหาได้ อาจเป็นเพราะมนุษย์ชอบใช้อารมณ์ให้มาบดบังเหตุผล หรือในขณะนั้นจิตใจของเขาอ่อนแอ หมดพลังหรือมีอาการแปรปรวนของความเครียด ฉะนั้นจึงยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ดังที่มีคำพังเพยว่า “ผงเข้าตา” หรือ “เส้นผมบังภูเข” ซึ่งหมายถึงเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วมันจะมีวิธีแก้ไขที่ง่ายนิดเดียว แต่ก็ไม่สามารถจะ

^๑วนิดา ไชยรัตน์, “ปัญหาสุขภาพจิตของผู้ป่วยที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๑), หน้า ๑.

^๒ฝน แสงสิงแก้ว, สุขภาพจิต และการสร้างสุขภาพจิตในสังคมที่ผันผวน เรื่องของสุขภาพจิต, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๑๘), หน้า ๕๘.

^๓ม.ม. (ไทย) ๑๒/๓๕๓/๓๘๘.

แก้ไขได้ ฉะนั้นมนุษย์จึงจำเป็นต้องหันไปพึ่งผู้ที่จะช่วยให้ปัญหาบรรเทาลงได้ หรือช่วยแก้ปัญหาให้หมดไปได้ โดยนำเรื่องของปัญหาไปเล่าให้โหราจารย์ฟังเป็นการระบายความในใจที่มีความทุกข์ความเดือดร้อน พร้อมกับปรึกษาหารือในการที่จะแก้ไขปัญหาไปด้วย โหราจารย์เป็นบุคคลที่มักจะมีผู้นำความทุกข์ร้อน ปัญหาหรือการจะเลือกตัดสินใจไปปรึกษาหารืออยู่เป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นโหราจารย์ที่จะใช้การพยากรณ์ด้วยวิธีใดก็ตาม^๔

แม้ว่าการเข้ารับบริการจากโหราจารย์จะเป็นทางเลือกที่ง่ายสะดวก แต่ก็เสี่ยงต่อการไปพบกับโหราจารย์ที่ขาดความรู้และจรรยาบรรณ รวมไปถึงเหล่ามิชฉาชีพที่อาจแอบแฝงตัวเข้ามา ซึ่งนอกจากผู้มารับบริการจะไม่ได้ได้รับความสบายใจกลับไปแล้ว ยังอาจจะต้องเสียทรัพย์สินหรือถูกหลอกลวงอีกด้วย การเข้ารับบริการนี้ก็อาจเปรียบเสมือนดาบสองคมซึ่งต้องเพิ่มความระมัดระวังในการเข้ารับบริการด้วย ถึงแม้ว่าอาชีพนี้จะอยู่คู่สังคมไทยมานานและเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยบรรเทาปัญหาความเครียดได้ในขั้นต้นก็ตาม

จากข้อสังเกตจะ เห็นได้ว่า สื่อโฆษณาต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ จะต้องมิโฆษณาเกี่ยวกับการพยากรณ์เสมอ ข่าวยการพยากรณ์ดวงเมือง หรือการพยากรณ์ดวงของบุคคลสำคัญได้รับความสนใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการพยากรณ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย บุคคลหลากหลายอาชีพทุกระดับชั้น ทุกเพศทุกวัย จากชาวบ้านหาเช้ากินค่ำ ชนชั้นกลาง ไปจนถึงผู้นำระดับประเทศ จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการพยากรณ์มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยปัจจุบัน โดยรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตาม จะเชื่อหรือไม่ก็ตาม ถึงแม้เราจะไม่เชื่อ คนรอบข้างเราก็อาจจะเชื่อ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพยากรณ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมไทย

จากข้อสังเกตข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการพยากรณ์ ความเครียดและการให้คำปรึกษา โดยใช้หลักธรรมประกอบการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียด และตัวอย่างการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียดในคัมภีร์พระพุทธานุญาตว่าท รวมถึงการวิเคราะห์ผลการพยากรณ์กับการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียดของผู้มารับบริการจากสมาคมโหราภาคเหนือ ในด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านการเงิน และด้านการทำงาน ซึ่งบ่งชี้ถึงคนในสังคมมีความสุขในการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีความหวังต่อไป

^๔เบญจรัตน์ อติชาตนานนท์, **สี่ศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สากลการศึกษา, ม.ป.ป), หน้า ๒๙๒.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการพยากรณ์
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียด
- ๑.๒.๓ เพื่อบูรณาการผลการพยากรณ์กับการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียดของผู้มารับบริการจากสมาคมโหราภาคเหนือ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ ทราบแนวคิดและทฤษฎีการพยากรณ์เป็นอย่างไร
- ๑.๓.๒ ทราบแนวคิดและทฤษฎีการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียดเป็นอย่างไร
- ๑.๓.๓ ทราบผลการบูรณาการ การพยากรณ์กับการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียดของผู้มารับบริการจากสมาคมโหราภาคเหนือเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร จะใช้ข้อมูลจาก พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และ สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ การให้คำปรึกษา และความเครียด ตลอดจนหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการพยากรณ์ การให้คำปรึกษาเชิงพุทธ และความเครียด อย่างละเอียด ตลอดจนวิเคราะห์ผลของการพยากรณ์จากผู้ที่ใช้บริการจากสมาคมโหราภาคเหนือ ว่ามีสาเหตุ และผลเป็นอย่างไรบ้าง

๑.๔.๓ ขอบเขตพื้นที่ ได้แก่สมาคมโหราภาคเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๑.๔.๔ ขอบเขตประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้มาใช้บริการจากสมาคมโหราภาคเหนือจำนวน ๓๐ คน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การพยากรณ์ หมายถึง การทำนาย การคาดการณ์ โดยถืออำนาจของดวงดาวเป็นเกณฑ์ คือการนำเอา วัน เดือน ปี เวลาตกฟากมาคำนวณแล้วทำนายตามหลักเกณฑ์ของการพยากรณ์

การให้คำปรึกษาเชิงพุทธ หมายถึง กระบวนการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ชี้ให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้มีความสุข ตามหลักของพระพุทธศาสนา

การบำบัดความเครียด หมายถึง การทำให้เสื่อมคลายหรือทุเลาลงจากภาวะความเครียด (Stress) หรือจากภาวะที่กดดันที่ทำให้รู้สึกไม่สบายใจเกิดความวุ่นวายทำให้บุคคลนั้นเสียภาวะสมดุลของตนทั้งทางร่างกายและจิตใจ

สมาคมโหราภาคเหนือ หมายถึง ศูนย์รวมของโหราจารย์ที่มาให้บริการ การพยากรณ์ที่วัดหม้อคำตวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร หมายถึง ผู้มาใช้บริการพยากรณ์จากสมาคมโหราภาคเหนือจำนวน ๓๐ คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) (การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก In-depth Interview)

๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนามที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ปรากฏว่ามีความหมาย กระบวนการ แนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ผู้วิจัยจึงใช้คำจำกัดความของศัพท์ที่ให้ไว้ในข้อ ๑.๕ เป็นหลัก และมีเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องมาประมวลเข้าด้วย ดังนี้

๑.๖.๑ หนังสือ

๑) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก^๕ ได้ทรงประพันธ์ในวรรณคดีรามเกียรติ์ ในตอนหนึ่งว่า “บัดนั้นขุนโหรผู้ปรีชาหาญก็แก้รำบรมราชโองการแล้วจับกระดานชนวนมาจึงตั้งสมมุติ พระจันทร์คุณหารเดือนวันขึ้นมาสอบใส่ในดวงพระชะตา เสาร์มาเป็นสิบเอ็ดแก่ลัคน์” เป็นต้น

๒) สมเด็จพระพนรัตน์ (แก้ว)^๖ โหรทายหนู โหรที่ปรากฏกิตติศัพท์บันลือกระเดื่องโลกใน สมัยกรุงศรีอยุธยาขึ้นได้แก่พระมหาราชครู พระอาจารย์ของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผู้เป็นบิดา ของศรีปราชญ์ท่านผู้นี้เป็นผู้นิพนธ์ “สมุทรโฆษคำฉันท์” และท่านคือ “โหรทายหนู” ซึ่งเราทราบ กิตติศัพท์กันอยู่ทุกวันนี้

พระโหราธิบดีผู้นี้ ปรากฏเกียรติคุณว่าเป็นผู้ทูลถวายคำทำนายแม่นยำ สมเด็จพระเจ้า ปราสาททอง ทรงเชื่อถือนามากมีกล่าวไว้ในพระราชพงศาวดารว่า “ครั้งหนึ่งสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง เสด็จอยู่ในพระที่นั่งไพชยนต์มหาปราสาท มุสิก(หนู) ตกลงมาทรงพระกรุณาเอาขันทองครอบไว้ให้หา พระโหรมาทนาย พระโหราคำนวณแล้ว ทูลว่าสัตว์ที่เท้าทรงพระกรุณาตรัสว่าก็ตัว พระโหราคำนวณ แล้วทูลว่าสัตว์ ทรงพระกรุณาตรัสว่าสัตว์สี่เท้า นั้นถูกอยู่ แต่สัตว์นั้นผิดแล้ว ครั้นเอาขันทองขึ้นเห็น มุสิกลานอยู่สามตัว กับแม่ตัวหนึ่งเป็นสี่ตัว ก็ทรงพระกรุณาตรัสสรรเสริญพระโหราธิบดีว่าดูแม่นกว่า ตาเห็นอีกให้พระราชทานเงินตราชั่งหนึ่ง เสื้อผ้าสองสำหรับ แต่นั้นมาก็เชื่อถือพระโหราธิบดียิ่งนัก

๓) พุทธทาสภิกขุ^๗ ได้กล่าวไว้ในปาฐกถาธรรมว่า ผลคือความสุขและความทุกข์ที่มนุษย์ เราได้รับกันอยู่นี้ ผู้ที่เชื่อโหราศาสตร์ถือกันว่าสำเร็จมาจากดวงดาวใหญ่น้อยแห่งสากลจักรวาลอันเป็น อำนาจที่จะบันดาลให้เราได้รับผล หรือไม่ได้รับผลแห่งกรรมอันเรากระทำไว้เอง กรรมจะให้ผลหรือไม่ อาจให้ผล ย่อมขึ้นอยู่กับดวงดาวเหล่านั้น การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างดาวกับมนุษย์ หรือเรียกอีก อย่างหนึ่งว่าโหราศาสตร์นั้นก็เพื่อทราบ หมายบังคับการ ของดวงดาวทั้งหลายอันจะส่งมายังมนุษย์ เป็นรายตัวไป และมนุษย์ทั้งหลายจะต้องมีอันเป็นไปตามนั้นโดยมีผลกรรมของเขาทั้งมวล เป็นเพียง

^๕ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, รามเกียรติ์, เล่ม ๔, (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยมิตรการ พิมพ์, ๒๕๐๗).

^๖ สมเด็จพระพนรัตน์. (แก้ว), พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาและจุลยุทธการวงศ์, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในงานพระราชทานเพลิงศพพระวิสุทธาธิบดี (สง่า ปกสุสมมหาเถร. ป.ธ ๘), วัดเทพศิรินทราวาส, ๒๕๔๔).

^๗ พุทธทาสภิกขุ, ไสยศาสตร์กับพุทธศาสนา โหราศาสตร์กับพุทธศาสนา, (กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการจัดหาทุนก่อตั้งมูลนิธิพุทธรักษา, ๒๕๒๙).

เรือฟาง หรือช้างเท้าหลัง แต่ตามหลักพุทธศาสนา ผลของความสุกความทุกข์อยู่ที่กรรมการกระทำของตนเอง

๔) พระธรรมวิมลโมลี (บุญมา คุณสมปนโน ป.ธ.๙)^๔ สำหรับชาวพุทธทั้งหลาย นิยมเป็นผู้หนักอยู่ในหลักเหตุผล จะทำอะไรต้องทำอย่างมีเหตุผล นิยมใช้สติปัญญา พินิจพิจารณาว่า งานใดเกี่ยวเนื่องด้วยคนอื่น งานใดเป็นเรื่องส่วนตัว แล้วประพฤติปฏิบัติตนตามสมควรแก่เหตุผล โดยเหมาะสม ชนิดไม่ให้ขัดโลก ไม่ให้ฝืนธรรม แบบโลกก็ไม่ให้เข้า ธรรมก็ไม่เสีย บัวไม่ให้จ้ำ น้ำ(ใจ)ก็ไม่ขุ่น เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้ ก็หวังได้แน่ว่า จะมีความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียวหาความเสื่อมเสียมิได้ และเป็น การปฏิบัติเหมาะสมกับภาวะที่ตนเป็นชาวพุทธอย่างแท้จริง

๕) กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ^๕ ฝ่ายพระเจ้าสุทโธทนะ เมื่อทราบข่าวการ ประสูติ ก็ได้ตรัสให้นำเสด็จกลับสู่พระราชวัง แห่งกบิลพัสดุ์นคร ครั้นแล้ว อสิตดาบส หรืออีกชื่อหนึ่ง คือ กาฬเทวิลดาบส ซึ่งเป็นผู้คุ่นเคยและเป็นที่นับถือของราชสำนัก หลังจากที่ได้ทราบข่าวการประสูติ ก็ได้เดินทางมาจากอาศรมสถานของตน ซึ่งอยู่ติดกับภูเขาหิมพานต์เพื่อเข้าเฝ้า พระเจ้าสุทโธทนะจึง ตรัสเชิญให้เข้าไปในพระตำหนัก แล้วรับสั่งให้อุ้มพระโอรสออกมาเพื่อจะได้ให้นมัสการท่านอสิตดาบส แต่เหตุการณ์กลับเปลี่ยนแปลงเพราะแทนที่อสิตดาบสจะเป็นฝ่ายได้รับการอภิวาทจากพระโอรสกลับ กลายเป็นอสิตดาบสเป็นฝ่ายประณมหัตถ์ถวายอภิวาทแทบพระบาททั้งสองของพระโอรส ทั้งนี้เพราะ เขาได้เห็นรูปลักษณ์ของพระโอรสปรากฏตรงตามตำรามหาบุรุษลักษณะ และก่อนที่จะถวายพระพร ลากลับอาศรมของตน ก็ได้กล่าวทำนายพระลักษณะของพระโอรสว่า มีคติเป็น ๒ ตามตำรานั้น แต่ตัว เขาเองกับปักใจเชื่อมั่นว่าพระโอรสจะต้องเสด็จออกทรงผนวชและได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิ ญาณเป็นศาสดาเอกในโลกอย่างแน่นอน และตนเองก็พร้อมที่จะออกบวชติดตามพระองค์ แต่เมื่อมา พิจารณาอายุของตนก็เห็นว่าคงจะมีชีวิตอยู่ไม่ถึงเวลาที่พระโอรสตรัสรู้เป็นพระศาสดาแน่ ดังนั้นเมื่อ เขากลับไป จึงเอาเรื่องนี้ไปบอกแก่นาลกมาณพผู้หลานชายและได้แนะนำให้นาลกะออกบวชประพฤติ พรตตามลัทธิของพราหมณ์รอคอยพระโอรสไปพลาง ๆ ก่อน

^๔พระธรรมวิมลโมลี (บุญมา คุณสมปนโน ป.ธ.๙), *ระเบียบปฏิบัติของชาวพุทธ*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒๕, (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตการพิมพ์, ๒๕๓๒).

^๕กรมการศาสนา, *พุทธประวัติ*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๗).

๖) **สมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย**^{๑๐} หลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัย นอกจากที่จะได้จากหลักศิลาจารึกแล้วยังหาจากที่อื่นได้ นับว่ายังเป็นพระมหากษัตริย์ของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยนั้นที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จารึกพระราชกรณียกิจของพระองค์ขึ้นไว้ โดยเริ่มมาตั้งแต่ปีมหาศักราช ๑๒๐๔ ตรงกับปีมะแม พุทธศักราช ๑๘๒๖ สมเด็จพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้น และได้ทรงจารึกเป็นแบบอย่างไว้ในหลักศิลาจารึกหลักที่ ๑ ปีที่จารึกอาจเป็นปีเดียวกันกับที่ได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นนั้น หรืออย่างช้าก็หลังจากนั้นเพียงปีเดียว สำหรับโหรใหญ่แห่งสมัยกรุงสุโขทัยนี้ เราก็ค้นหาได้จากหลักศิลาจารึกนี้เอง แต่เป็นหลักที่ ๔ และหลักที่ ๕ ซึ่งบันทึกข้อความไว้ตรงกันทั้ง ๒ หลัก ผิดแต่หลักที่ ๔ จารึกด้วยอักษรขอมเป็นภาษาขอม ส่วนหลักที่ ๕ ได้ทรงจารึกไว้เป็นภาษาไทย เป็นต้น

๗) **กรมหลวงนรินทรเทวี**^{๑๑} กล่าวถึง ณ วันอาทิตย์ เดือน ๗ ขึ้น ๑ ค่ำ ปีมอกเอกศก เลาบ่าย ๓ โมง ๖ บาท อสุนีบาดพาดสายตาดิตตหน้าบรรณมุขเด็จเบื้องทิศอุดร ไหม้ตลอดลงบนปราสาท ปลายหักพัดพาดลงพระปรัศซ้ายเป็นสองซ้า ลงซุ้มพระทวารแต่เฉพาะไหม้

พระโองการตรัสว่า เราได้ยกพระไตรปิฎก เทวาทโธกาสแก่เรา ต่อเสียเมืองจึงจะเสียปราสาท ด้วยชะตาเมืองคอดกัวใน ๗ ปี ๗ เดือน เสร็จสิ้นพระเคราะห์เมือง จะถาวรลำดับกษัตริย์ได้ถึง ๑๕๐ ปี กระแสพระราชดำรัสนี้เป็นกรณียากรณ์ดวงชะตากรุงเทพมหานครซึ่งได้ทรงพยากรณ์ย้าดวงพระฤกษ์อันได้ทรงกำหนดวางด้วยพระองค์เองตั้งแต่เมื่อเริ่มงานสร้างกรุงเทพมหานครแล้ว

๘) **พิทุร มลิวลย์**^{๑๒} การพยากรณ์ในครั้งปฐมสมโพธิกาล ยังถือเป็นความจำเป็นและสำคัญมากโดยเฉพาะในราชสำนัก เมื่อเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นจะต้องเรียกบุโรหิต พราหมณาจารย์เข้าเฝ้าเพื่อปรึกษาพยากรณ์ ความเป็นไปของพระบรมวงศานุวงศ์ และพระราชบัลลังก์ว่ามีเหตุเภทภัยอันใดหรือไม่ จึงถือได้ว่าบุโรหิต โหราจารย์ มีบทบาทมากในการบริหารราชการ การเมือง การปกครองในสมัยนั้น

^{๑๐}สมาคมโหรแห่งประเทศไทย, **มรดกแห่งโหรสยาม**, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมโหรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์, ๒๕๓๕).

^{๑๑}กรมหลวงนรินทรเทวี, **จดหมายเหตุความทรงจำ**, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพกรมหลวงทิพย์รัตนศิริกุลิณี, วัดเทพศิรินทราวาส, ตุลาคม ๒๕๔๖).

^{๑๒}พิทุร มลิวลย์, **คู่มือการศึกษาพระปฐมสมโพธิกถา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๕).

ดังมีปรากฏในคัมภีร์ปฐมสมโพธิกา ว่าด้วยการปฏิสนธิของพระโพธิสัตว์ตอนพระนางสิริมหามายาทรงพระสุบินว่า มีช้างเผือกลักษณะงดงามที่วงจับดอกบัวขาวแรกแย้มเดินเข้ามาใกล้พระองค์แล้วเดินเวียนขวารอบพระองค์สามรอบ แล้วเดินเข้าไปในพระอุทรของพระนาง

ครั้นถึงเวลารุ่งเช้า พระนางเจ้าสิริมหามายาราชเทวี จึงกราบทูลเล่าพระสุบินถวายพระราชสวามี สมเด็จพระเจ้าสิริสุทโธทนมหาราช จึงรับสั่งให้หาพราหมณ์ผู้ใหญ่จำนวน ๖๔ คน เข้าเฝ้าทำนายพระสุบิน พราหมณ์ทั้งหลายจึงกราบทูลพยากรณ์ว่า พระสุบินนั้นประเสริฐนัก พระโอรสในพระครรภ์นั้นจะเป็นบุรุษ มิได้เป็นสตรี จะเป็นอัศวบุรุษผู้มีอำนาจมาก หากดำรงอยู่ในฆราวาสวิสัยก็จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ หากเสด็จออกบรรพชา ก็จะได้สำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นแน่แท้

๙) ลลนา ศิริเจริญ^{๑๓} เชาวโรหิตแมนแมน มุนีวงศ์

สบศาสตราคมยล	ล่งลั่น
สบศิลปะสำแดงทรง	ทายาท ไสรัย
สบศิพาคมถ้วน	ถึถ้วน

ถอดความได้ว่า “ทรงรอบรู้ในวิชาพยากรณ์ศาสตร์ เสมอการตรัสรู้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงรอบรู้ทั้งทางศาสตราคม คือทางทฤษฎีการคำนวณและพยากรณ์ ทรงรอบรู้ทั้งทางศิลปาคม คือทรงมีพระปรีชาสามารถคำนวณและพยากรณ์เหตุการณ์ตามหลักวิชาพยากรณ์ศาสตร์ได้ด้วยพระองค์เอง นับว่าเป็นผู้ทรงรอบรู้ถ้วนในศิพาคม คือวิชาพยากรณ์ศาสตร์โดยพิสดารในทุกกรณี”

คำว่า “ศิพาคม” แปลว่า “วิชาพยากรณ์ศาสตร์” เพราะวิชาพยากรณ์ศาสตร์เป็นวิชาที่นำเอาความสัมพันธ์ระหว่างโลกกับดวงอาทิตย์มาพยากรณ์ดวงชะตาบุคคล ดังนั้นชื่อของวิชานี้ท่านเรียกว่า “โลกศาสตร์” ก็มีคำว่า “ศิวะ” แปลว่า “โลก” เพราะเทวดา ซึ่งเป็นตัวแทนของโลกคือพระศิวะหรือพระอิศวร ซึ่งมีพระนามอื่นว่า “ภพ” และ “พร” คำเหล่านี้แปลว่า “โลก” ทั้งสิ้น ดังนั้นคำ “ศิวาศาสตร์” และ “ศิวาคม” ก็แปลว่า “ศาสตร์แห่งโลก” ซึ่งมีอยู่เพียงศาสตร์เดียวที่ถือว่า “โลก” เป็นจุดหมายใหญ่คือ “พยากรณ์ศาสตร์”

๑๐) ขม สุกันธรัตน์^{๑๔} ได้กล่าวไว้ในพยากรณ์สารว่า “โหราศาสตร์ได้หันเข้าหาหลักพระพุทธศาสนา กล่าวคือศึกษาอย่างจริงจังในเรื่องหลักแห่งกรรมและการฝึกจิตจึงมีความแม่นยำถึง

^{๑๓} ลลนา ศิริเจริญ, หนังสืออ่านเล่นนอกเวลา โคลงกำสรวล ลิลิตยวนพ่าย สมุทโฆษคำฉันท์ กาพย์เห่เรือของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รามคำแหง, ๒๕๒๓).

ขนาดยอมถวายศีรษะในเมื่อตายผิด การที่รับประกันเช่นนั้นเพราะสามารถฝึกจิตโดยการเพ่งกสิณถึง
ชั้นฌาน โหราจารย์ชั้นเอกจึงเอาศีรษะเป็นประกันนั้นในประวัติศาสตร์ก็ปรากฏว่าตายถูกทุกที

๑๑) จำรัส ศิริ^{๑๔} ได้เขียนไว้ในหนังสือโหราเวสม์ว่า “เนื่องจากผมได้ศึกษาวิชา
โหราศาสตร์มาเป็นเวลาจะเข้า๔๕ปี และได้พยายามค้นคว้าหาเหตุผลในวิทยานี้มาแต่เดิมนั้นเราเชื่อว่า
โหราศาสตร์ในประเภทที่เรียกว่า หมอดู ว่าเป็นเรื่องของพระพรหม เรียกว่าพรหมลิขิต โดยชีวิตทุก
ชีวิตที่ปฏิสนธิมาในโลกนี้ พระพรหมท่านเขียนชีวิตไว้ที่หน้าผาก การดำเนินชีวิตของมนุษย์จึงอยู่ใน
อำนาจของพระพรหม ถ้าเราหันมาดูคำกล่าวของพุทธศาสนาแล้วท่านกล่าวว่า กรรมย่อมส่งผลให้สัตว์
(มนุษย์) มาเกิดแล้วกรรมก็ตามสนองต่อไป สัตว์โลกก็สร้างกรรมต่อไปอีกเป็นกงกรรมกงเกวียนต่อไป
ถ้าเปรียบเทียบความเชื่อ กันมาในแง่ของพรหมลิขิต กับกฎของกรรม ในพุทธศาสนาแล้วเห็นว่าความ
เชื่อในแบบพรหมลิขิตกับผลของวิบากกรรม ตามเหตุผลแล้ว การเป็นไปแห่งชีวิตทั้งหลายที่เราพบเห็น
กัน หรือท่านได้รับอยู่นั้น เชื่อในหลักกรรมมากกว่าในการที่ถือว่าอำนาจของพระพรหมท่านลิขิต
นั้นมีเหตุผลน้อยกว่าเรื่องกรรม เพราะว่าวันหนึ่งการปฏิสนธิของมนุษย์ทั้งโลกนับล้าน พระพรหมท่าน
ต้องขยันจริง ๆ อันนี้ตามเหตุผลเหลือเชื่อ

๑๒) สุพัตรา สุภาพ^{๑๕} กล่าวถึงประโยชน์ของโหราศาสตร์ในแง่ผู้เชื่อในเรื่องนี้ว่า ผู้ที่
เชื่อถือ เห็นว่าชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของดาวพระเคราะห์ไม่ว่าจะในทางดีหรือร้ายก็ตาม
ฉะนั้นการปฏิบัติตนให้ถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่ดี เป็นการประพฤติให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ไม่ประมาท
และหาทางผ่อนหนักเป็นเบาเคราะห์กรรมที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จใน
ชีวิต หรือคนที่มีความทุกข์ มักจะชอบหาโหรหรือหมอดู เพื่อขอคำแนะนำเพื่อความสบายใจของ
ตนเอง ฉะนั้นโหรหรือหมอดูบางครั้งทำหน้าที่คล้าย ๆ กับนักจิตวิทยา เพราะเป็นการระบายอารมณ์
ของคนบางคนและเป็นที่ได้รับการปลอบจิตในบางเรื่อง แต่มีเหมือนกันที่ยิงหาโหรหรือหมอดูยิ่งเศร้า
ใจ เพราะเมื่อเขาทำนายว่าโชคเคราะห์ไม่ดีก็กลัดกลุ้ม จึงต้องหาทางสะเดาะเคราะห์ด้วยวิธีการต่าง ๆ
เช่น รดน้ำมนต์ บันปานศาลกล่าว ตักบาตร เป็นต้น

^{๑๔} ชม สุคันธรัตน์, “ไสยศาสตร์กับโหราศาสตร์”, พยากรณ์สาร, ปีที่ ๑, เล่มที่ ๖ กันยายน ๒๔๙๙,
(พระนคร : โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, ๒๔๙๙).

^{๑๕} จำรัส ศิริ, “หลักการของโหราศาสตร์ไทย”, โหราเวสม์, ปีที่ ๑, ฉบับรวมเล่ม (เมษายน ๒๕๑๗-
มีนาคม ๒๕๑๘), (พระนคร : โรงพิมพ์เพ็ญอักษร, ๒๕๑๗).

^{๑๖} สุพัตรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๑๘).

๑๓) สิงห์โต สุริยาอารักษ์^{๑๓} นอกจากความรู้แล้ว นักพยากรณ์หรือผู้เป็นโหรจะต้องมีหลักปรัชญาเบื้องต้น เป็นพื้นฐานและถือเป็นแบบอย่างที่ยึดถือปฏิบัติกันสืบ ๆ มา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หรือจะเรียกว่าเป็น พุทธปรัชญา ก็ไม่ผิดคือ ผู้ที่บำเพ็ญตนเป็นโหร ๆ มีหลักปฏิบัติดังนี้

๑. ปีหนึ่งต้องไหว้ครูครั้งหนึ่ง
๒. ต้องมีคุณธรรมของโหร คือถือศีลธรรมพราหมณ์ ทำใจตนให้บริสุทธิ์
๓. สมาทานศีล ๕ เป็นปกติ
๔. ชำนาญทั้ง ๕ ให้ตาย (คือต้องไม่มีอคติ ๕ อย่าง)
๕. ต้องไม่สร้างกรรมชั่ว ถ้าสร้างกรรมชั่วติดตัวไปจนตายตกนรก ๘ ชุม

๑๔) จรัล พิกุล^{๑๔} ได้เขียนไว้ในนิตยสารของสมาคมโหรแห่งประเทศไทย ฉบับพฤศจิกายน ๒๕๒๒ ว่า “หมอดูอาจต้องทำหน้าที่เป็นจิตแพทย์ คอยปลอบประโลมกล่อมเกลานะนำผู้เดือดร้อนใจมิให้กระทำการใด ๆ อันอาจเป็นอันตรายต่อผู้อื่น ช่วยชีวิตคนมิให้เขาทำบาปทำกรรมต่อกันบางที่ผู้มาหาหน้าตาทุกขระทมเมื่อดูหมอดูเดินกลับออกไปหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสกลายเป็นคนละคน เหมือนชุบชีวิตให้เขาใหม่ ทำให้กลับไปทำมาหากินต่อไป

๑๕) รัชนิกร เศรษฐ^{๑๕} โหราศาสตร์เป็นสิ่งมีคู่กับ หมอดู ตั้งแต่สมัยโบราณกาลมาแล้ว กษัตริย์ไทยโบราณทรงมีตำแหน่งหมอดูไว้ในราชสำนักเรียกว่า โหราธิบดี มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับฤกษ์ยามเพื่อดำเนินราชการทั่วไป เช่น การพิธีสังสรรค์ ยกทัพจับศึก ขวบ้านเรียกตำแหน่งนี้ว่า โหรหลวง ในอินเดียโหราศาสตร์นี้ได้แพร่หลายอยู่ในหมู่วรรณะพราหมณ์ ซึ่งถือกันว่าเป็นสื่อของเทพเจ้าบนสวรรค์ กษัตริย์จึงทรงตั้งพราหมณ์เป็นที่ปรึกษาราชการเรียกว่า บุโรหิต ปัจจุบันโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนไทย โดยเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ คือ

๑. การทำนายลักษณะบุคคลในอนาคต โดยดูจากวันเดือนปีเกิด ลักษณะรูปร่างหรือจากลายมือ เช่น มีการนำดวงชะตามาพิจารณาว่าเกิดปีใดจะเป็นธาตุอะไร เช่น ปีชวดกับปีกุนเป็นธาตุน้ำ ปีฉลูกับปีจอ เป็นธาตุดิน ปีมะเส็งกับปีมะเมีย เป็นธาตุไฟ แล้วเทียบธาตุว่าธาตุใดเป็นมิตรหรือศัตรูกัน เช่น ธาตุดินเหมาะกับทุกธาตุ ธาตุน้ำกับธาตุไฟไม่เหมาะสมกัน เพราะไฟเผา้ำ และธาตุ

^{๑๓}สิงห์โต สุริยาอารักษ์, **โหราศาสตร์ไทยเดิม**, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๒).

^{๑๔}จรัล พิกุล, “ประโยชน์จากวิชาโหราศาสตร์”, **พยากรณ์สาร**๓๓, ฉบับที่ ๘, (พฤศจิกายน ๒๕๒๒).

^{๑๕}รัชนิกร เศรษฐ, **โครงสร้างสังคม และวัฒนธรรมไทย**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๓๒).

เหล็กกับไฟไม่ดี เพราะไฟเผาเหล็ก เป็นต้น การเปรียบเทียบธาตุคู่มิตร และศัตรูนี้มีเพื่อประโยชน์ในการทำนายหาเนื้อคู่ของบ่าวสาวและเพื่อความสุขในการครองเรือน

๒. การดูฤกษ์ยาม ปัจจุบันนี้โหราศาสตร์เข้ามามีอิทธิพลมากในการหาฤกษ์ยามของการปลูกบ้าน และการเดินทาง แต่ที่มีอิทธิพลมากที่สุดน่าจะได้แก่การแต่งงาน ซึ่งต้องมีการกำหนดเดือน คนไทยบางส่วนที่ยึดมั่นในประเพณีความเชื่อดั้งเดิมอยู่ เช่น ดูฤกษ์หรือกำหนดฤกษ์ของการนุ่งผ้าใหม่ ตัดผ้าใหม่ ห้ามตัดผมวันพุธ ห้ามโกนผมวันพฤหัสบดี รวมทั้งยังดูไปถึงการเผาผีอีกด้วย เช่น วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ห้ามเผาผี เป็นต้น

๓. การทำนายฝัน การฝันและการทำนายฝันยังคงปฏิบัติกันอยู่ เช่น ฝันว่าทอดแห ตกปลา และได้ปลาแปลว่าจะเสียของรัก ฝันว่าได้สวมแหวนแปลว่าจะได้เนื้อคู่ที่ถูกใจ ถ้าแต่งงานแล้วจะได้บุตรสุดที่รัก และฝันว่าถูกตัดมือตัดเท้าใส่ชื่อคา แปลว่าจะได้เลื่อนยศ เป็นต้น ทั้งนี้มีความเชื่อกันว่าฝันตอนใกล้รุ่งจะแม่นยำกว่าเวลาอื่น ๆ

๔. การตั้งชื่อ ชื่อนั้นจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะผลักดันหรือทำให้เจ้าของชื่อมีอนาคตเช่นไร มีนิสัยอย่างไร ปัจจุบันอิทธิพลของการตั้งชื่อน้อยลงไปบ้าง เพราะดูเหมือนว่าคนไทยมุ่งไปที่ความสละสลวยของคำมากกว่าที่จะนึกถึงความหมายของคำ

๕. การผูกดวงและการทำนายดวงชะตา ส่วนมากมักจะเป็นเรื่องเฉพาะ ๆ ไป เช่น เรื่องแต่งงาน เรื่องเคราะห์ เรื่องโชคชะตาต่าง ๆ เป็นต้น

๖. การปลูกต้นไม้ไว้ในบ้าน ปัจจุบันยังมีผู้ยึดถือและทำนายกันว่าต้นไม้ใดมีชื่อไม่เป็นมงคลห้ามปลูกไว้ในบ้าน เช่น ต้นโคก ระกำ ลั่นทม และต้นไม้ใดที่ควรปลูก เช่น ขนุน ยอ มะยม เป็นต้น

๗. การทำนายป्लीกย่อย เช่น ทำนายว่าลูกในท้องจะเป็นชายหรือหญิงดูคนไข้ว่าจะตายหรืออยู่ ดูลักษณะสัตว์เลี้ยง ดูโชคลาภประจำปี ดูของหาย ทำนายการเขมนับบริเวณต่าง ๆ เช่น เขมนัตาขวาแปลว่าจะได้ลาภ และการสร้างศาลพระภูมิ เป็นต้น

๘. การดูลักษณะคนและทำนายบุคลิกลักษณะเป็นอย่างไร และต่อไปจะเป็นเช่นไร โดยพิจารณาจากที่เกิดของไฟและปาน ลายมือ ลายเท้า นิ้วมือ หรือสรุปได้ว่าเป็นการทำนายจากลักษณะทุกส่วนของร่างกาย

๙. ความสวยงามและการแต่งตัว เชื่อกันว่าสีของเสื้อผ้าจะมีความหมายในตัวของมันเอง และมีผลกระทบต่อผู้สวมใส่ด้วย เช่น สีม่วงเป็นสีแห่งความโศกเศร้าเป็นสีแห่งความผิดหวังใน

รัก และบ่งบอกถึงความเป็นหมาย สี่เขียวบ่งถึงความร่มเย็นและประสบความสำเร็จในชีวิต เป็นคนตรงชอบความจริง ตรงไปตรงมา แต่ค่อนข้างขาดความอบอุ่นทางจิตใจ และไม่มีความแน่ใจในตนเอง

๑๖) ประยูร พลารีย์^{๒๐} คำว่า การพยากรณ์ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายรูปแบบตามทัศนะของแต่ละบุคคลและผู้รู้หลายท่านก็ให้ความหมายคล้ายๆกัน บ้างก็ว่า การพยากรณ์ คือ วิทยาศาสตร์ ที่ว่าด้วยการค้นหาความจริง โดยอาศัยปรากฏการณ์บนท้องฟ้าเป็นมูลฐาน บางท่านก็กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ว่าด้วยการทำนาย และการพยากรณ์โชคชะตามนุษย์และปรากฏการณ์ต่างๆ ของโลกโดยอาศัยดวงดาว บางท่านก็กล่าวว่าเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งว่าด้วยระเบียบของโลก ฯลฯ แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว ก็คือเรื่องที่ว่าด้วยการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงทั้งหลาย ที่อาศัยปรากฏการณ์บนท้องฟ้า ดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง

๑๗) ยอดธง ทับทิวไม้^{๒๑} ตลอดเวลานานมา เราเชื่อกันว่า ดวงดาวทั้งหมดที่นำมาใช้ในวิชาโหราศาสตร์เป็นดวงดาวที่จะนำมาแบ่งแยกหรือจำแนกความทุกข์และความสุขของมนุษย์เป็นจำพวก ๆ ไป นั่นคือการแบ่งกลุ่มดาวออกเป็นสองประเภทคือประเภทสุภเคราะห์ ซึ่งหมายถึงกลุ่มดาวที่ให้ผลดีแก่มนุษย์กลุ่มหนึ่ง ดาวกลุ่มนี้ได้แก่ อาทิตย์ จันทร์ พุธ ศุกร์ และพฤหัสบดี อีกกลุ่มหนึ่งได้แก่ดาวประเภทบาปเคราะห์ ได้แก่ ดาวที่ให้โทษแก่เจ้าชะตา คือ ดาวเสาร์ ราหู อังคาร มฤตยู ดวงดาวเหล่านี้ ไม่ว่าจะสถิตในตำแหน่งใดในชะตา ถือว่ามีโทษทั้งสิ้น เจ้าชะตาที่มีดาวเหล่านี้อยู่ในภพหนึ่งภพใด เกือบจะเชื่อกันไปได้เลยว่าเป็นดวงชะตาที่หาความสุขความเจริญและเอาดีไม่ได้ในชีวิต

๑๘) บุญมี เมธางกูร^{๒๒} โลกย่อมเป็นไปตามกรรม หมุ่สัตว์ย่อมเป็นไปตามกรรม อำนาจกรรม เมื่อผู้ใดตกทุกข์ได้ยากแสนสาหัส เมื่อผู้ใดมีความสุขสบายอย่างล้นเหลือ เมื่อผู้ใดได้รับเคราะห์กรรมอย่างร้ายแรงขึ้นมาในปัจจุบัน เมื่อผู้ใดมีลาภขึ้นมาอย่างอัศจรรย์ใจ เมื่อผู้ใดได้รับเคราะห์ร้ายอย่างมหันต์ในทันที ก็มักจะมีความสงสัยถึงผู้นั้นกันโดยทั่วไปว่าเป็นเพราะกรรมของผู้นั้นไม่ดี เขาจึงได้รับเคราะห์กรรมร้ายแรง และเป็นเพราะกรรมของผู้นั้นดี เขาจึงมีโชคลาภเป็นต้น

^{๒๐} ประยูร พลารีย์, *อาร์มภบทโหราศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรวิทยา, ๒๕๒๑).

^{๒๑} ยอดธง ทับทิวไม้, *โหราศาสตร์ไทยวิทยาการแห่งความอัปยศ*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การเวก, ๒๕๒๑).

^{๒๒} บุญมี เมธางกูร, *ตีแผ่ไสยศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์*, (กรุงเทพมหานคร : สุทธิสารการพิมพ์, ๒๕๒๗).

๑๙) พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)^{๒๓} กรรมที่ทำได้ต้องมีผลหรือมีวิบาก ต้องเป็นการกระทำที่มีเจตนาเป็นตัวนำเสมอ มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความคิดริเริ่ม (อาร์มภธาตุ) จึงมีเสรีภาพในการที่จะเลือกทำหรือไม่ทำสิ่งต่าง ๆ มนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงผลผลิตของมวลสาร ถ้าจิตมนุษย์เป็นเพียงผลรวมของระบบประสาทและสมอง มนุษย์จะตกเป็นทาสของสิ่งเร้าอยู่ตลอดเวลา เช่น ดอกไม้ในแจกันเมื่อเรารดรดน้ำเย็นดอกไม้ก็สดชื่น เมื่อถูกรดรดด้วยน้ำร้อนดอกไม้ก็เหี่ยวเฉา ถ้าได้สิ่งแวดล้อมที่ตีมนุษย์ก็มีความสุข ถ้าได้สิ่งแวดล้อมที่ไม่ตีมนุษย์ก็มีความสุข ถ้าเป็นเช่นนั้นมนุษย์ก็จะเป็นไม่มีความเป็นเสรีภาพและมนุษย์ก็ไม่ต้องรับผิดชอบหรือการเสวยผลของกรรมที่ได้กระทำลงไปแล้ว ถ้าอาชญากรรมของคนหนึ่งทำผิดอย่างร้ายแรง เช่น ปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ เขาอาจจะแก้ตัวว่า ที่เขาทำผิดไปนั้น เพราะพ่อแม่อบรมเขาไม่ดีเองและเพราะเขาอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เมื่อเขากลายเป็นคนแล้ว สังคมต่างหากที่จะต้องรับผิดชอบ เขาเป็นเพียงเหยื่อของระบบสังคม เขาจะต้องปิดความรับผิดชอบไปให้พ้นจากตัว

๒๐) ไสริช โพธิแก้ว^{๒๔} ได้เสนอแนวคิดเรื่องจิตวิทยาตะวันออกกับทฤษฎีบุคลิกภาพของตะวันออก เรื่องของอภิธรรมว่าเป็นทฤษฎีบุคลิกภาพตะวันออก บุคลิกภาพสมบูรณ์กับจิตวิทยาปกติ เรื่องวิปัสสนา อันเป็นวิถีทางสู่บุคลิกภาพสมบูรณ์ สมาธิ และการเปลี่ยนระดับจิตจากมัจฉาทิณฺณ สู่สัมมาทิณฺณ สติ และวิปัสสนา อันเป็นวิถีทางสู่การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพพร้อมพุดถึงพระอรหันต์ ว่าเป็นอุดมคติแห่งบุคลิกภาพสมบูรณ์ พร้อมทั้งสภาพปัจจุบัน และการประเมินผลไว้ในหนังสือแนวคิดจิตวิทยาการปรึกษา และทัศนะจากประสบการณ์

๒๑) เสฐียรพงษ์ วรรณปก^{๒๕} ได้เขียนอธิบายถึงพุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก โดยที่กล่าวถึง การเลือกบุคคลที่จะสอนต้องมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน สถานที่ และกาลเวลาที่จะสอนของพระพุทธเจ้า บ้างครั้งเนื้อหาอย่างเดียวกัน แต่เมื่อตรัสกับบุคคลหนึ่งจะมีวิธีการที่ไม่เหมือนกันเพราะต้องการให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับการสอนมากที่สุด ถือเป็นการทำงานที่มีการ

^{๒๓} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *กรรมและการเกิดใหม่*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙).

^{๒๔} ไสริช โพธิแก้ว, *แนวคิดจิตวิทยาการปรึกษาและทัศนะจากประสบการณ์*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานจิตวิทยาและพัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐).

^{๒๕} เสฐียรพงษ์ วรรณปก, *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*, (กรุงเทพมหานคร : เพชรรุ่งการพิมพ์, ๒๕๔๐).

วางแผนเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้ให้การศึกษาควรจะดำเนินตามทางนั้น และถือเป็นจุดหมายยิ่งใหญ่ที่ต้องการ

๒๒) ปิ่น มุทุกันต์^{๒๖} ได้กล่าวถึงพุทธประวัติ พร้อมทั้งทัศนะในการใช้พุทธวิธีการให้การปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้มีปัญหาได้มีความชัดเจนในการจัดการกับปัญหาเหล่านั้นด้วยตัวของเขาเอง และมีแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้หลุดพ้นจากปัญหาเหล่านั้น ได้อย่างถูกต้องเป็นกรณีตัวอย่างไว้อย่างชัดเจน เช่น การตอบปัญหาของสังฆกะพราหมณ์ ผู้ต้องการเอาชนะพระพุทธเจ้าด้วยการตอบปัญหาจนในที่สุดยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา และบวช เป็นต้น ซึ่งท่านได้นำเสนอเอาไว้ที่น่าสนใจ ในหนังสือเรื่องบทบาทพระบรมครู

๒๓) ไสรัจ แสงศิริพันธ์^{๒๗} ได้กล่าวถึงความนึกคิดของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับจิตใต้สำนึกในหน้าที่ ดังปรากฏเนื้อความในหนังสือ จิตวิทยาฟรอยด์และจิตวิเคราะห์ สังคม สรุปความได้ว่า จิตใต้สำนึกในหน้าที่แบ่งได้ ๔ อย่าง คือ ๑. ความคิด เช่น ความเข้าใจโลกและเข้าใจตนเอง ๒. ความรู้สึก เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ความสุข ความทุกข์ ความดีใจและความเสียใจ ๓. การสัมผัส เช่น รู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามความเป็นจริงจากอายตนะภายในที่สัมผัสอารมณ์ภายนอกทำให้เกิดเวทนาหรืออารมณ์รู้สึกเก็บสะสมไว้ในจิตใต้สำนึก ๔. ลางสังหรณ์ คือการรู้ล่วงหน้าและความจริงของสิ่งที่รู้ที่จะทำให้เกิดการเก็บกดสะสมความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ในจิตใต้สำนึก

๒๔) ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ^{๒๘} ได้กล่าวถึงความเครียดไว้ว่า ประเทศไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายปีละประมาณ ๖ ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน และมีอัตราสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย ก็คือ การที่คนเราเกิดความเครียดสะสมเรื้อรัง และหากยังแก้ปัญหาไม่ถูกจุดก็จะเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า ระยะสิ้นหวัง และอาจจะเกิดภาวะทางจิตใจที่เรียกว่า โรคซึมเศร้า จะมีอาการมองโลกในแง่ร้ายชอบตำหนิตนเอง คิดว่าการฆ่าตัวตายเป็นทางออกและมองเรื่องเล็กเป็นเรื่องใหญ่เสมอ

^{๒๖} ปิ่น มุทุกันต์, บทบาทพระบรมครู, (พระนคร : เจริญรัตน์การพิมพ์, ๒๕๐๖).

^{๒๗} ไสรัจ แสงศิริพันธ์, จิตวิทยาฟรอยด์และจิตวิเคราะห์สังคม, (แพร่ : สำนักงานสาธารณสุขแพร่, ๒๕๓๓).

^{๒๘} ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ, “ความเครียด”, มติชนสุดสัปดาห์, ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๙๕๒, (๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๑).

๒๕) ดวงมณี จงรักษ์^{๒๔} ได้กล่าวถึงภาวะความเครียดของมนุษย์ว่าสืบเนื่องมาจากการสั่งสมของจิตในรูปแบบของจิตใต้สำนึก ดังเนื้อความที่ปรากฏในหนังสือ ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น สรุปความได้ว่า จะพบว่าบุคคลโดยทั่วไปจะมีความสุขได้นั้นเกิดจากการที่บุคคลเราสามารถตอบสนองความต้องการของตน ตั้งแต่ความต้องการทางกาย ความต้องการทางจิต และความต้องการทางสังคมแต่ทำให้ชีวิตของบุคคลมีความวิตกกังวลความเครียดอยู่เสมอเป็นเหตุให้เกิดสุขภาพทางจิตใจเสีย และถูกเก็บกดสั่งสมไว้ในจิตใต้สำนึก จากนั้นจะแสดงพฤติกรรมออกมาตามรูปแบบต่าง ๆ เช่น โรควิตกกังวล จิตแปรปรวน ติดเหล้า ติดสารเสพติด ความผิดปกติทางเพศ และบุคลิกภาพแปรปรวน เป็นต้น

๒๖) จำลอง ดิษยวณิช^{๒๕} ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของภาวะความเครียดของบุคคลอันเกิดจากกิเลสตัณหาต่าง ๆ ดังแสดงไว้ในหนังสือ วิปัสสนากรรมฐานและเชาว์อารมณ์ สรุปความโดยย่อตอนหนึ่งว่า เจตสิกที่ปรุงแต่งจึงให้เป็นกุศล อกุศล และอัปยาคฤต เมื่อวิเคราะห์ให้ลึกลงไปจะพบว่าเป็นความทะยานอยากหรือตัณหาของบุคคลและสัตว์ที่มีจิตรับรู้อารมณ์เข้ามาแล้วทำให้เกิดความหลงในความเพลิดเพลินในตัณหา ซึ่งแบ่งได้ ๓ อย่าง ได้แก่

๑. กามตัณหา คือความทะยานอยากในกามคุณ ๕ ได้แก่ ยากในรูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสทางร่างกายที่พอใจ เช่น อยากเห็นรูปสวย เสียงไพเราะ อาหารอร่อย เป็นต้น

๒. ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ ความทะยานอยากในความดี หรือความเป็น ความอยากเป็นเจ้าของ เช่น อยากในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข อยากเกิดเป็นเทวดา อยากเกิดเป็นพรหม ไม่อยากสูญสลาย ฯลฯ

๓. วิภวตัณหา คือความทะยานในความไม่มี หรือความไม่เป็น ยากดับสูญ ยากทำลาย จะเห็นได้ว่าจิตนี้มีกุศล อกุศล และอุเบกขา เมื่อวิจิตรรับรู้อารมณ์ต่าง ๆ จากภายนอกและจะถูกเก็บสั่งสมไว้ในภวังคจิตของบุคคลไว้หลังจากวิจิตรเสวยอารมณ์เรียกว่า อนุสัย

^{๒๔} ดวงมณี จงรักษ์, *ทฤษฎีการให้การปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ส.ส.ท., ๒๕๔๗).

^{๒๕} จำลอง ดิษยวณิช, *วิปัสสนากรรมฐานและเชาว์อารมณ์*, (เชียงใหม่ : แสงศิลป์, ๒๕๔๙).

๒๗) ชูติย์ ปานปรีชา^{๓๑} ได้ให้ความหมายของความเครียดไว้ว่า (๑) ความเครียดเป็นภาวะทางจิตใจที่กำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในตัวคนหรือนอกตัวคน เป็นปัญหาเกิดขึ้นจริง หรือคาดว่าจะเกิดขึ้น เป็นปัญหามาจากความผิดปกติทางร่างกายหรือความผิดปกติทางจิตใจ (๒) ความเครียด เป็นปฏิกิริยาทางจิตใจตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งที่มากระตุ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญ (๓) ความเครียด เป็นความรู้สึกไม่พอใจ ไม่สบายใจเหมือนจิตใจถูกบีบคั้นให้ต้องเผชิญกับสิ่งเร้า ความรู้สึกดังกล่าวทำให้เกิดความแปรปรวนทั้งร่างกายและจิตใจ

๒๘) วิไล ตั้งจิตสมคิด^{๓๒} ได้กล่าวถึงความเครียด ว่าเป็นภาวะที่ร่างกายมีปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งเร้า ทำให้ร่างกายและจิตใจเกิดการปรับตัว โดยแสดงออกในลักษณะของความวิตกกังวล ความกลัว ไม่สบายใจ ไม่พอใจ รู้สึกสูญเสีย เปื่อหน่าย โดยมีสาเหตุมาจากหลาย ๆ เรื่อง เช่น พ่อแม่หย่าร้างกัน หรือแยกกันอยู่ การสูญเสียบุคคลใกล้ชิดปัญหาทางเศรษฐกิจ การเข้าโรงเรียนใหม่ การปรับตัวกับเพื่อน

๒๙) นิमित ศัลยา^{๓๓} ได้กล่าวถึง ความเครียดว่า หมายถึง ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากการสะสมความกดดันต่าง ๆ นานา ไว้ในร่างกายและจิตใจเป็นปริมาณพอสมควร และแสดงออกเป็นอาการตึงเครียดให้เห็น

๓๐) ศุภชัย ยาวะประภาษ^{๓๔} ได้กล่าวถึงความเครียด ว่าเป็นความเจ็บปวดต่าง ๆ ที่เข้ามาแทรกซ้อนในแนวการทำงานตามปกติของร่างกายและจิตใจ ทำให้ร่างกายและจิตใจเสียดุลยภาพที่คนปกติพึงมี ความเครียดยังรวมไปถึงความบีบคั้นต่าง ๆ ทั้งทางกายและทางอารมณ์ที่เกิดขึ้น

๑.๖.๒ วิทยานิพนธ์

๑) พิไลรัตน์ รุจิวนิชย์กุล^{๓๕} ปัจจุบันคนไทยมีการดำเนินชีวิตไปตามความเชื่อที่นับถือต่าง ๆ มากกว่าการใช้สติปัญญา ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้นตามลำดับ สังคมไทยพุทธปัจจุบันมากมายด้วย

^{๓๑} ชูติย์ ปานปรีชา, “ความเครียด”, ใน *จิตวิทยาทั่วไป*, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๙).

^{๓๒} วิไล ตั้งจิตสมคิด, *การศึกษาไทย*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙).

^{๓๓} นิमित ศัลยา, *ทำอย่างไรให้หายเครียด*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: อักษรสัมพันธ์, ๒๕๓๓).

^{๓๔} ศุภชัย ยาวะประภาษ, “ความเครียดของนักบริหาร: ปัญหาและทางออก”, *สังคมศาสตร์*, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๑๙, มิถุนายน ๒๕๓๕).

ปัญหา ทุกปัญหาเต็มไปด้วยความซับซ้อน และมีเงื่อนไขหลากหลายซึ่งปัญหาเหล่านั้นไม่ได้เกิดจากตัวสังคมเอง แต่เกิดจากมนุษย์แต่ละคนในสังคม ซึ่งมีภูมิหลังความรู้สึกลึกซึ้งแตกต่างกัน เมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ จึงสับสน แต่ในขณะเดียวกันมนุษย์ก็ต้องมีการตัดสินใจเลือกกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น แม้ว่าความเชื่อจะดูไม่มีเหตุผล แต่การที่มีความเชื่อจะช่วยเรื่องของการตัดสินใจทำให้เกิดความมั่นใจ และมั่นคงในการดำเนินชีวิตมากขึ้น แม้ว่าบางเรื่องจะไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่นอนก็ตาม ถ้ามนุษย์เรามีความสงสัยไปทุกเรื่อง และไม่ยอมเชื่อจนกว่าจะพิสูจน์ได้ด้วยระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์แล้ว ชีวิตก็จะไม่สามารถดำเนินไปโดยราบรื่น จิตใจอยู่ในสภาพตึงเครียดเต็มไปด้วยความคิดกังวลต่าง ๆ ไม่สามารถตัดสินใจที่เกิดขึ้นได้ แต่ความเชื่อที่ไม่ใช้เหตุผลพิจารณาเลย ก็อาจกลายเป็นความเชื่อที่เป็นไปในลักษณะงมงายได้

๒) นางสาวนิพัทธ์พร เพ็งแก้ว^{๓๖} การดูดาวอย่างเป็นระบบของคนโบราณ ที่มีการจัดเป็นแผนผังของดาวพระเคราะห์ขึ้นนั้น เมื่อผู้จัดสังเกตตำแหน่งที่ และความสำคัญของดาวพระเคราะห์ส่งผลถึงวิถีชีวิต หรือความเป็นไปของบุคคลและสังคม จึงได้บันทึกรวบรวมเป็นสถิติ เป็นกฎเกณฑ์สำหรับพยากรณ์หรือทำนายทายทัก พัฒนาขึ้นเป็นความรู้ทางโหราศาสตร์ มนุษย์ได้ยึดถือความเชื่อในอำนาจอิทธิพลของดวงดาว ที่มีต่อวิถีชีวิตและโชคเคราะห์ของบุคคลและสังคม โหราศาสตร์และดาราศาสตร์ได้เจริญเติบโตขึ้นมาด้วยกันตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งทุกวันนี้

๓) พระอุทัย จิรสมบัติ (เอกสะพัง)^{๓๗} กรรมเป็นหลักธรรมสำคัญที่พุทธศาสนิกชนต่างให้ความสนใจ และในขณะเดียวกันก็มีความข้องใจ ที่ข้องใจนั้นเกิดจากความที่ยังคลงแคลง สงสัยในแง่มุมมองต่าง ๆ ไม่เข้าใจชัดเจน เหตุที่หลักธรรมเป็นปัญหาแก่เรามากนั้น ไม่ใช่เพราะเป็นหลักธรรมใหญ่ หรือสำคัญอย่างเดียว แต่เป็นเพราะว่าได้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนและสับสนเกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักธรรมอยู่มาก จนทำให้บุคคลไม่น้อยที่เลิกเชื่อและคำนึงถึงหลักกรรม หันไปพึ่งไสยศาสตร์

^{๓๕} พิไลรัตน์ รุจิวนิชย์กุล, “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการหมอดู: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูสมาคมโหรแห่งประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔).

^{๓๖} นางสาวนิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, “ตำราดาว: การศึกษาเชิงวิเคราะห์”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๓๘).

^{๓๗} พระอุทัย จิรสมบัติ (เอกสะพัง), “ทัศนะเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทและปัญหาเรื่องกรรมในสังคมชาวพุทธไทยปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔).

และโหราศาสตร์ตลอดจนแสวงหาอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์และหลงใหลไปกับวัฒนธรรมแห่งการบริโภควิชาการอย่างปราศจากจิตใจที่มีการยั้งคิดใคร่ครวญ เพราะฉะนั้นในการทำความเข้าใจเรื่องกรรม นอกจากจะทำความเข้าใจในตัวหลักเองแล้ว ยังมีปัญหาเพิ่มขึ้น คือจะต้องแก้ความเข้าใจคลาดเคลื่อนสับสนในเรื่องกรรมนั้นด้วย

๔) พระมหาประคัตติ อคฺคปัญโญ (ช่วงแสง)^{๓๘} ได้กล่าวว่า ชาวไทยพุทธทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีความอยากรู้อยากเห็น ถึงไม่มีความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์โดยตรงแต่ก็อยากรู้อยากทดลอง แต่ก็มีบางส่วนที่มีความเชื่ออย่างจริงจัง จึงเป็นเหตุให้กลุ่มที่หาผลประโยชน์จากโหราศาสตร์ได้โอกาส เมื่อคนมีปัญหาเดือดร้อนใจมาปรึกษา ทำให้เป็นการซ้ำเติมผู้ที่มีปัญหา มีความทุกข์อยู่แล้ว ต้องพบกับปัญหาเพิ่มขึ้นอีก เช่นถูกหลอกหลวงให้เสียทรัพย์สินเงินทอง หรือเสียตัว เป็นต้น ดังนั้นชาวพุทธไทยในปัจจุบันควรมีความรู้เรื่องกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนาบ้าง จะได้เป็นส่วนประกอบตามคำแนะนำของนักโหราศาสตร์ อันเป็นผลดีและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเองโดยตรง เรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรม ยังมีเรื่องที่น่าศึกษาอยู่อีกหลายประเด็น ซึ่งจะเป็ประโยชน์เพิ่มความรู้ในแง่มุมทางวิชาการ อันเป็นอาหารทางปัญญาของผู้สนใจใฝ่รู้ต่อไป การสำรวจถึงคำแนะนำหรือคำพยากรณ์ของนักโหราศาสตร์ว่ามีส่วนช่วยแก้ปัญหา หรือลดปัญหาของสังคม หรือตนเองได้มากน้อยเพียงใด ก็จะทราบว่าโหราศาสตร์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

๕) กฤติกาวัลย์ หิรัญลี^{๓๙} ได้กล่าวว่า วิชาโหราศาสตร์ไทยมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน มีหลักการและทฤษฎีเป็นของตนเอง ในเรื่องของการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต และเจตจำนงของบุคคล ในสังคมปัจจุบันโหราศาสตร์มีอิทธิพลค่อนข้างกว้างขวางในทุกวงการ ความสอดคล้องหลายประการระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาท และโหราศาสตร์ไทย คือความสอดคล้องในด้านความเชื่อ ด้านคุณธรรม ด้านจรรยาบรรณ การพยากรณ์มีหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่อธิบายในทางโหราศาสตร์ได้ เช่น เรื่องธาตุ ๔ กรรม และวัฏฏะของชีวิต ผลสรุปของโหราศาสตร์ไม่สามารถบอกความจริงทั้งหมดของชีวิตได้ เนื่องจากมนุษย์มีเสรีภาพในตนเองและผู้อื่น จะทำให้การ

^{๓๘} พระมหาประคัตติ อคฺคปัญโญ (ช่วงแสง), “ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^{๓๙} กฤติกาวัลย์ หิรัญลี, “ศึกษาความสอดคล้องของหลักการพยากรณ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาทและวิชาโหราศาสตร์ไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

อยู่กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เป็นการช่วยให้คำปรึกษาและช่วยให้เข้าใจหลักธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะกฎแห่งกรรม

๖) กนกรัตน์ สายเชื้อ^{๕๐} ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเครียด และได้ให้ความหมาย ความเครียดไว้ว่า ความเครียด คือกลุ่มอาการปรับตัวหรือภาวะที่ร่างกายมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่ง ที่มาคุกคาม เป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายเกิดขึ้น ความเครียดมีลักษณะและ ส่วนประกอบของตัวเองแต่ไม่มีสาเหตุเฉพาะ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือร่างกายจะต้องมีการปรับตัว

๗) นรารธร ศรประสิทธิ์^{๕๑} ได้ศึกษาได้ให้นิยามความเครียดว่า เรื่องความเครียดเป็นภาระ ซึ่งขาดความสมดุลด้านจิตใจของบุคคล อาจเกิดขึ้นจากสภาพและสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป อาการของความเครียดจะแสดงออกในรูปต่าง ๆ เช่น ความวิตกกังวล ความรู้สึกกดดัน ซึ่งทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพ เกิดการเป็นโรคได้ง่าย เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ

๘) วัชร ทงมอญ^{๕๒} ได้ศึกษาวิจัยการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้การ ปรึกษาเพื่อลดความเครียดของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในโครงการของโรงพยาบาลบาราคนราดอร์ สรุปว่า การฝึกอบรมการประยุกต์พุทธธรรมในการให้การปรึกษาเพื่อลดความเครียดได้ คือการมีสติโดยใช้ หลักสติปัฏฐาน ๔ คิดเป็นแบบโยนิโสมนสิการและคิดถูกโดยใช้อิทัปปัจจยตา อริยสัจ ๔ และ ไตรสิกขา จึงพบว่าการทดลอง และทฤษฎีสามารถนำผู้ติดเชื้อเอชไอวี ไม่สู่ความสุข เป็นคุณค่าของ ตนเองสูง และลดความเครียดได้จริงด้วยกัลยาณมิตร

๙) พระมหาปริชาพล ตียนนท^{๕๓} ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของ พระสงฆ์ในการใช้หลักพุทธธรรมให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตแก่ศาสนิกชน สรุปว่า ในอดีตหลัก

^{๕๐} กนกรัตน์ สายเชื้อ, “ความเครียดในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร”, *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, ๒๕๓๖).

^{๕๑} นรารธร ศรประสิทธิ์, “ปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของเด็ก วัยรุ่น”, *วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๙).

^{๕๒} วัชร ทงมอญ, “การศึกษานำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการให้การปรึกษาเพื่อลด ความเครียดของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในโครงการของโรงพยาบาลบาราคนราดอร์”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑).

^{๕๓} พระมหาปริชาพล ตียนนท, “การศึกษวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ในการใช้หลักพุทธธรรมให้ คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาชีวิตแก่ศาสนิกชน”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๕).

พุทธธรรมที่พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกทั้งหลายใช้ในการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ปัญหาการปรับตัวของบุคคล การป้องกันปัญหาและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วยคุณธรรมโดยเน้นไปพัฒนาสติปัญญา สำหรับปัจจุบัน พบว่าพระสงฆ์ได้นำหลักการประยุกต์หลักของโหราศาสตร์ และไสยศาสตร์เข้ามาประกอบกันเพื่อปลดปล่อยทุกข์ได้ในที่สุด

๑๐) พระมหากิจการ โชติปณฺโณ (ยุติพันธ์)^{๔๔} ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาพุทธวิธีในการปรึกษาที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎก พบว่าพุทธวิธีทำให้การปรึกษาและกรณีตัวอย่างสามารถนำมาเป็นแบบอย่างประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนด้านการปกครองระหว่างผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองกับผู้อยู่ใต้การปกครอง และด้านเศรษฐศาสตร์ ระหว่างผู้ทำหน้าที่ผลิตกับผู้บริโภค ควรมีหลักธรรมในการปฏิบัติต่อกัน เพื่อช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหาอันจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต และทำให้สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

๑๑) พระสมภาร ทวีรัตน์^{๔๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักวิปัสสนากรรมฐานมาใช้ในการลดภาวะความแปรปรวนทางอารมณ์ในสตรีวัยทอง สรุปผลดีของการปฏิบัติธรรมตามหลักวิปัสสนากรรมฐานได้ดังต่อไปนี้ ๑) ควบคุมรักษาสภาพจิตให้อยู่ในภาวะที่ต้องการโดยตรวจกระบวนการรับรู้และกระแสดความคิดเลือกรับสิ่งที่ต้องการกันออกไป ซึ่งสิ่งที่ไม่ต้องการตรึงกระแสดความคิดให้หนึ่งเข้าที่ และทำให้จิตเป็นสมาธิได้ง่าย ๒) ทำให้ร่างกายและจิตใจอยู่ในสภาพที่เรียกว่าเป็นตัวของตัวเองเพราะมีความโปร่งเบา ผ่อนคลายเป็นสุขโดยสภาพของมันเองพร้อมที่จะเผชิญความเป็นไปต่าง ๆ และจัดการกับสิ่งทั้งหลายในโลกอย่างได้ผลดี ๓) ในภาวะที่จิตเป็นสมาธิอาจใช้สติเหนี่ยวนำกระบวนการรับรู้และกระแสดความคิดทำขอบเขตการรับรู้และความคิดให้ขยายออกไปโดยมิติต่าง ๆ หรือให้เป็นไปต่าง ๆ ได้ ๔) โดยการยึดหรือจับเอาอารมณ์ที่เป็นวัตถุแห่งการพิจารณาวางไว้ต่อหน้า จึงทำให้การพิจารณาสืบค้นด้วยปัญญาดำเนินไปได้ชัดเจนเต็มที่เท่ากับเป็นพื้นฐานในการสร้างเสริมปัญญาให้เจริญบริบูรณ์ ๕) ขำระพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม ให้

^{๔๔} พระมหากิจการ โชติปณฺโณ (ยุติพันธ์), “การศึกษาพุทธวิธีในการปรึกษาที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎก”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐).

^{๔๕} พระสมภาร ทวีรัตน์, “การนำหลักวิปัสสนากรรมฐานมาใช้ในการลดภาวะความแปรปรวนทางอารมณ์ในสตรีวัยทอง”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓).

บริสุทธิ์ อีสระไม่เกลือกกลั้ว หรือเป็นไปด้วยอำนาจต้นหาอุปาทานและร่วมกับสัมปชัญญะทำให้พฤติกรรมเหล่านั้นเป็นไปด้วยปัญญาหรือผลบริสุทธิ์ล้วน

๑๒) พระมหาสุพัฒน์ ศิลาพจน์^{๔๖} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน สรุปได้ ดังนี้ ๑) ช่วยทำให้จิตใจผ่อนคลายความเครียด เกิดความสงบ หายกระวนกระวาย หายตั้งจากความกลัดกลุ้มวิตกกังวลเป็นเครื่องพักผ่อนคลายให้ใจสบายและมีความสุข เช่น บางท่านทำอานาปานสติ (กำหนดลมหายใจเข้าออก) ในเวลาที่จำเป็นต้องรอคอยและไม่มีอะไรทำเหมือนเวลานั่งติดอยู่ในรถประจำทาง หรือปฏิบัติสลับแทรกในเวลาทำงานใช้สมองหนักเป็นต้น หรืออย่างสมบูรณ์แบบได้แก่ ฌานสมาบัติที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายใช้เป็นที่พักผ่อนภายในเป็นอยู่อย่างสบาย ในโอกาสว่างจากบำเพ็ญกิจ ซึ่งมีคำเรียกเฉพาะเพื่อเป็นทิวธรรมสุขวิหาร และ ๒) เป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน การเล่าเรียนและการทำกิจกรรมทุกอย่างเพราะจิตที่เป็นสมาธิแน่วแน่อยู่มากกับสิ่งที่กระทำไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก ไม่เลือนล่อยเสียยอมช่วยให้เรียนให้ทำงานได้ผลดีการงานก็เป็นไปโดยรอบคอบไม่ผิดพลาดและป้องกันอุบัติเหตุได้ดีเพราะเมื่อมีสมาธิก็ย่อมมีสติกำกับอยู่ด้วยดังที่ท่านเรียกว่า จิตเป็นกัมมณียะ หรือกรรมนีย แปลว่าควรแก่งาน หรือเหมาะแก่การใช้งาน

จากการทบทวนเอกสารต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามีการศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ การให้คำปรึกษา และการบำบัดความเครียดนั้นจะเป็นเอกเทศไปในแต่ละเรื่อง ซึ่งในแต่ละเรื่องนั้นก็เขียนถึงรายละเอียดทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างถือเป็นเรื่องดีมากสำหรับผู้สนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง แต่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำเรื่องของแนวคิดและทฤษฎีการพยากรณ์ เรื่องของการให้คำปรึกษา และเรื่องของความเครียดที่กระจายอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ นั้นมาประมวลเข้าเป็นหนึ่งเดียว เพื่อความสะดวกสำหรับผู้สนใจที่จะศึกษาเรื่องการพยากรณ์กับการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียด

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

^{๔๖}พระมหาสุพัฒน์ ศิลาพจน์, “ศึกษาการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มข้าราชการครู สังกัดโรงเรียนประถมศึกษา เขตคลองเตย สาขา ๑ กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒).

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการพยากรณ์กับการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียดของผู้มารับบริการจากสมาคมโหรภาคเหนือ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งการศึกษครั้งนี้ใช้ข้อมูล ๒ แหล่งรวมกัน ดังนี้

๑.๗.๑ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Data) โดยวิธีเก็บข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา

๑.๗.๒ รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จากวิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสาร บทความ เว็บไซต์ (Website) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาภาคสนามต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา วิทยานิพนธ์ หนังสือ เอกสาร บทความ เว็บไซต์ (Website) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม

เพื่อให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑. การสร้างความสัมพันธ์อันดีในเวลาอันสั้น โดยการยิ้มแย้มให้กับผู้ที่มารับบริการ หลังจากการพยากรณ์เสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งบางคนก็ให้ความร่วมมือ และบางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์มากนัก

๒.๒. ขออนุญาต และแจ้งความประสงค์ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ว่าจะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการใช้บริการ การพยากรณ์ด้วยเหตุผลอะไรบ้าง บางคนก็ตอบให้ข้อมูลดี และบางคนก็ไม่ยอมตอบ ซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวที่สามารถทำได้

๒.๓. การบันทึกข้อมูลภาคสนาม โดยการจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เช่น วัน เดือน ปี และเวลาเกิด ตลอดจนปัญหา หรือความเครียดที่ต้องมาปรึกษาโทรอาจารย์ว่ามีอะไรบ้าง ซึ่งหัวข้อที่ถามประกอบด้วย ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านการเงิน และด้านการงาน

๒.๔. การตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หลาย ๆ คนในเรื่องเดียวกัน ในวันเวลาที่แตกต่างกันออกไป ทำให้มีความเหมือนกันบ้าง แตกต่างกันบ้างในเรื่องเดียวกัน

๒.๕. การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล หลังจากที่ได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว ได้นำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้อย่างละเอียดนั้น มาจัดหมวดหมู่ ดังนี้ เพศหญิงกี่คน เพศชายกี่คน อายุต่ำสุดเท่าไร อายุมากที่สุดเท่าไร ด้านสุขภาพกี่คน ด้านครอบครัวกี่คน ด้านการศึกษากี่คน ด้านการเงินกี่คน และด้านการงานกี่คน เป็นต้น แล้วเรียบเรียง เขียนรายงานนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๘.๑ ได้ทราบแนวคิดและทฤษฎีการพยากรณ์

๑.๘.๒ ได้ทราบแนวคิดและทฤษฎีการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัดความเครียด
ในกรณีต่าง ๆ

๑.๘.๓ ได้ทราบผลการบูรณาการ การพยากรณ์กับการให้คำปรึกษาเชิงพุทธเพื่อบำบัด
ความเครียดของผู้มารับบริการจากสมาคมโหราภาคเหนือ